

זהר הקדוש

עם ביאור הכתר והכבוד

פרשת אחרי קדושים • מעלת התורה על הקרבנות והמצוות

כיון שדיבר במעלות שיש רק בתורה, מוסיף רבי יוסי לבאר עוד מן המעלות שיש רק בתורה שהיא מטהרת ומרפאת יותר מכל דבר אחר.

ומוסיף רבי יוסי עוד תועלת שיש לעוסק בדברי תורה, וְתֵּן חֵזֶק - ובוא ראה, לֹא אֶתְּדַבֵּר בְּרֵשׁ לְעֵלְמִין אֶלָּא בְּמִלִּין דְּאֻרִּייתָא - אין נטהר האדם לעולם אלא בדברי תורה. בְּגִינֵי כֵּן מְלִין דְּאֻרִּייתָא - משום כך דברי תורה לֹא מְקַבְּלִין טוּמְאָה, בְּגִין דְּאִיחֵי קִיִּימָא לְרַבָּה לְאֵלִין מְסַבִּי - כי כיון שהתורה עומדת לטהר לאלו הטמאים, הרי היא כמקוה מים המטהרת את הטמאים שאינה מקבלת טומאה. עוד מעלה יש בתורה, וְאֶסְנוּתָא בְּאֻרִּייתָא אֲשֶׁתְּכַח - כי הרפואה בתורה נמצאת, דְּכִתִּיב אצל התורה (משלי ג ח) וְרַפְאוֹת תִּהְיֶה לְשִׁרְךָ וְשִׁקּוּי לַעֲצָמוֹתֶיךָ. וחזור להביא ראיה על מה שאמר, כי וְדִכְיוּתָא אֲשֶׁתְּכַח בְּאֻרִּייתָא - הטהרה נמצאת בתורה, ומוכח ממה דְּכִתִּיב (תהלים יט י) וְרֵאת ה' טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעֵד. כי הנה יש לשאול מֵאֵי - מה הכוונה במה שנאמר וְרֵאת ה' טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעֵד. ומשיב, שהכוונה היא דְּקִיִּימָא תְּדִירָא בְּהוּא דְּכִיּוּתָא וְלֹא אֲתַעֲדִי מִנִּיה לְעֵלְמִין - שהתורה עומדת תמיד בטהרה ואינה עוברת ממנה לעולם, כי 'עומדת לעד' עולה גם על 'טהורה'.

כיון שדרש רבי יוסי כי הטהרה נמצאת בתורה מן הכתוב 'ראת ה' טהורה', מקשה עליו רבי חייא שלא נאמר בפסוק שהכוונה לתורה.

אָמַר לִיה - אמר לו רבי חייא לרבי יוסי, איך אתה מוכיח מן הפסוק כי הטהרה נמצאת בתורה, הרי 'רֵאת ה' טְהוֹרָה' פְּתִיב, וְלֹא כְּתוּב 'תוֹרָה טְהוֹרָה'. אָמַר לִיה - אמר לו רבי יוסי לרבי חייא, הֲכִי הוּא וְדֹאֵי - כך הוא ודאי כתוב 'רֵאת ה'', אבל מכל מקום הכוונה היא לתורה, דְּהֵא אֻרִּייתָא מְסַטְרָא דְּגִבּוּרָה קָא אֲתִיָּא - שהרי התורה מצד הגבורה נמשכת ובאה, והיא התורה שבעל פה שהיא בחינת מלכות, והמלכות נבנית מן הגבורות, ועל כן נקראה התורה בשם 'רֵאת ה'' על שם הגבורה שהיא בחינת יראה.

לאחר שביאר רבי חייא מדוע נקראת התורה 'ראת ה'', מבאר רבי חייא כי הוא נלמד מן הכתוב.

אָמַר לִיה - אמר לו רבי חייא לרבי יוסי לחזק את דבריו, וּמִהֶתֶם נִפְקָא - וכי משם נלמד שהתורה נקראת 'ראת ה'', כלומר, וכי מזה שאנו יודעים שמן הגבורה נמשכת המלכות שהיא תורה שבעל פה אנו למדים שהיא נקראת בשם 'ראת ה'', הרי מִהֶכָּא נִפְקָא - מכאן הוא נלמד, והוא כמו דְּכִתִּיב (תהלים קיא י) וְרֵאשִׁית חֲכָמָה יֵרָאֵת ה'', כלומר הפתח הראשון להשגת החכמה הוא 'רֵאת ה'', ומכאן מוכח ש'ראת ה'' היא המלכות, כי הספירה התחתונה והיא הפתח הראשון לעולה לחכמה מלמטה למעלה. וּבְכִתִּיב - ומעתה כיון שכתוב 'רֵאת ה' טְהוֹרָה', מוכח שהתורה מטהרת.

במאמר זה יבואר כי רבי יוסי חייא דיברו בדרך ממעלת התורה על פני שאר העניינים, תחילה יבאר מעלת התורה שהיא מכפרת יותר מן הקרבנות, ואחר כך יבאר כי התורה מטהרת ומרפאת יותר מכל ענין אחר, ויבאר כי התורה טהורה בעצמותה ממה שנאמר (תהלים יט י) 'ראת ה' טהורה', ויבאר מדוע נקראת התורה 'ראת ה'', ואחר כך יבאר כי גם הקדושה נמצאת בתורה, ויבאר כי נטהר ומתקדש האדם על ידי התורה. ואחר כך יבאר שורש קדושת התורה. ויסיים במה שאמר רבי יוסי כאשר ראה אדם שעבירה אחת גרמה לו עבירה אחרת חמורה ממנה.

רְבִי יוֹסִי הוּא אֶזֶל בְּאֻרְחָא - היה הולך בדרך, פָּגַע בִּיה - פגש בו רְבִי חֵיָא בְּדַרְכּוֹ, אָמַר לִיה - אמר לו רבי חייא לרבי יוסי, הנה, הֵיא דְּאֻקְמוּהָ חֲבֵרִיָּא דְּכִתִּיב בְּעָלִי - זה שהעמידו החברים מה שכתוב אצל הנבואה שהתנבא שמואל על בית עלי הכהן (שמואל א' ג יד), וְלֹכֵן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית עָלִי אִם יִתְּכַפֵּר עוֹן בֵּית עָלִי בְּזִבְח וּמִנְחָה עַד עוֹלָם. ודרשו, כי ממה שנאמר 'אם יתכפר עון בית עלי בְּזִבְח וּמִנְחָה' משמע כי רק בְּזִבְח וּמִנְחָה אֵינוֹ מִתְּכַפֵּר, אֲבָל מִתְּכַפֵּר הוּא בְּדַבְרֵי תוֹרָה. ושואל רבי חייא, אֲמַאי - מדוע בדברי תורה יכולים בני עלי להתכפר אף על פי שאין עוונם מתכפר בקרבנות. ומשיב רבי חייא, בְּגִין דְּבִרֵי תוֹרָה סִלְקִין עַל כָּל קִרְבָּנִין דְּעֵלְמָא - כיון שדברי תורה עולים במעלה על כל קרבנות העולם, ולכן גם כאשר אין העון יכול להתכפר בקרבנות יכול הוא להתכפר בדברי תורה. ומוכיח שדברי תורה חשובים יותר מכל הקרבנות, כְּמָה דְּאֻקְמוּהָ דְּכִתִּיב - כמו שהעמידו מה שכתוב (ויקרא ז לו) וְזֹאת הַתּוֹרָה לַעֲוֹלָה לְמִנְחָה וְלַחֲטָאֵת וְלָאֲשָׁם וְלַמְלוּאִים, וממה שנאמר וְזֹאת הַתּוֹרָה כִּנְגַד כָּל שֶׁאֵר הַקִּרְבָּנוֹת מוֹכַח כִּי שְׁקִיל אֻרִּייתָא לְקַבִּיל כָּל קִרְבָּנִין דְּעֵלְמָא - שקולה התורה כנגד כל קרבנות העולם.

לאחר שביאר רבי חייא מעלת התורה על פני הקרבנות ושהיא מכפרת יותר מהם, מוסיף רבי חייא שגזר דינו נקרה.

אָמַר לִיה - אמר לו רבי יוסי לרבי חייא לחזק את דבריו, הֲכִי הוּא וְדֹאֵי - אכן כן הוא ודאי, דְּכָל מָאן דְּאֲשֶׁתְּדַל בְּאֻרִּייתָא - שכל מי שעוסק בתורה, אֵף עַל גַּב דְּאֲתַגְזֹר עֲלֵיה עוֹנָשָׁא מְלַעֲיָא - אף על גב שנגזר עליו עונש מלמעלה, נִיחָא לִיה מְכָל קִרְבָּנִין וְעֵלְוִין - עסק התורה מועיל לו יותר מכל קרבנות ועולות, וְהוּא עוֹנָשָׁא אֲתַקְרַע - והעונש הזה שנגזר עליו נקרה. ועוד נוסף לו, וּבְגִין דְּלַעֲי בְּהָ לְשִׁמָּה - ומשום שעוסק בתורה לשמה, קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַפְּיִס בְּהִדְיָה - הקדוש ברוך הוא מוסיף עוד לאהוב אותו ומתפייס עמו.

רְבִי יוֹסִי הוּא אֶזֶל בְּאֻרְחָא, פָּגַע בִּיה רְבִי חֵיָא, אָמַר לִיה, הֵיא דְּאֻקְמוּהָ חֲבֵרִיָּא דְּכִתִּיב בְּעָלִי (שמואל א' ג יד), וְלֹכֵן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית עָלִי אִם יִתְּכַפֵּר עוֹן בֵּית עָלִי בְּזִבְח וּמִנְחָה עַד עוֹלָם. בְּזִבְח וּמִנְחָה אֵינוֹ מִתְּכַפֵּר, אֲבָל מִתְּכַפֵּר הוּא בְּדַבְרֵי תוֹרָה. אֲמַאי, בְּגִין דְּבִרֵי תוֹרָה סִלְקִין עַל כָּל קִרְבָּנִין דְּעֵלְמָא, כְּמָה דְּאֻקְמוּהָ דְּכִתִּיב (ויקרא ז לו) וְזֹאת הַתּוֹרָה לַעֲוֹלָה לְמִנְחָה וְלַחֲטָאֵת וְלָאֲשָׁם וְלַמְלוּאִים, שְׁקִיל אֻרִּייתָא לְקַבִּיל כָּל קִרְבָּנִין דְּעֵלְמָא.

אָמַר לִיה, הֲכִי הוּא וְדֹאֵי דְּכָל מָאן דְּאֲשֶׁתְּדַל בְּאֻרִּייתָא, אֵף עַל גַּב דְּאֲתַגְזֹר עֲלֵיה עוֹנָשָׁא מְלַעֲיָא, נִיחָא לִיה מְכָל קִרְבָּנִין וְעֵלְוִין, וְהוּא עוֹנָשָׁא אֲתַקְרַע. וּבְגִין דְּלַעֲי בְּהָ לְשִׁמָּה, קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַפְּיִס בְּהִדְיָה.

וְתֵּן חֵזֶק, לֹא אֶתְּדַבֵּר בְּרֵשׁ לְעֵלְמִין אֶלָּא בְּמִלִּין דְּאֻרִּייתָא. בְּגִינֵי כֵּן, מְלִין דְּאֻרִּייתָא לֹא מְקַבְּלִין טוּמְאָה, בְּגִין דְּאִיחֵי קִיִּימָא לְרַבָּה לְאֵלִין מְסַבִּי. וְאֶסְנוּתָא בְּאֻרִּייתָא אֲשֶׁתְּכַח, דְּכִתִּיב (משלי ג ח) וְרַפְאוֹת תִּהְיֶה לְשִׁרְךָ וְשִׁקּוּי לַעֲצָמוֹתֶיךָ. וְדִכְיוּתָא אֲשֶׁתְּכַח בְּאֻרִּייתָא, דְּכִתִּיב (תהלים יט י) וְרֵאת ה' טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעֵד. מֵאֵי 'עוֹמֶדֶת לְעֵד', דְּקִיִּימָא תְּדִירָא בְּהוּא דְּכִיּוּתָא וְלֹא אֲתַעֲדִי מִנִּיה לְעֵלְמִין.

אָמַר לִיה, יֵרָאֵת ה' טְהוֹרָה' פְּתִיב, וְלֹא 'תוֹרָה טְהוֹרָה'. אָמַר לִיה, הֲכִי הוּא וְדֹאֵי יֵרָאֵת ה'', דְּהֵא אֻרִּייתָא מְסַטְרָא דְּגִבּוּרָה קָא אֲתִיָּא. אָמַר לִיה, וּמִהֶתֶם נִפְקָא, מִהֶכָּא נִפְקָא, דְּכִתִּיב (תהלים קיא י) וְרֵאשִׁית חֲכָמָה יֵרָאֵת ה'', וּבְכִתִּיב 'יֵרָאֵת ה' טְהוֹרָה'.

כמו דְּכִתִּיב (תהלים קיא י) וְרֵאשִׁית חֲכָמָה יֵרָאֵת ה'', כלומר הפתח הראשון להשגת החכמה הוא 'יֵרָאֵת ה'', ומכאן מוכח ש'יֵרָאֵת ה'' היא המלכות, כי הספירה התחתונה והיא הפתח הראשון לעולה לחכמה מלמטה למעלה. וּבְכִתִּיב - ומעתה כיון שכתוב 'יֵרָאֵת ה' טְהוֹרָה', מוכח שהתורה מטהרת.

הקדושות. וקדושה דחכמתא עלאה סתימא, סלקא על פלא - וקדושת ספירת החכמה העליונה הסתומה עולה על הכל. אמר לו רבי חייא לרבי יוסי, באמת לאו אורייתא בלא חכמתא ולא חכמתא בלא אורייתא - אין תורה בלא חכמה ואין חכמה בלא תורה, כי תמיד מתייחדים הם, וכלא בחד דרגא הוא - והחכמה והתפארת עומדים במדרגה אחת כיון שהם כלולים זה בזה, וכלא חד - והם אחד מצד עצמם ולא יתכן שיתפרדו זה מזה. אלא מה ששנינו לעיל כי קדושת החכמה היא מעל קדושת התורה שבתפארת, הוא משום כי אורייתא בחכמה עלאה אשתכחת - התורה היתה נמצאת בתחילה בחכמה, כי שורש התפארת הוא בחכמה, ובה קיימא - ולעתים עולה התפארת לעמוד במקום שורשה בחכמה. ומוסיף לבאר מאין נמשך שורש התפארת בחכמה, ובה אתנטעו שרשהא מפל סטרין - ושם בחכמה ניטעו שורשי כל צדדי התפארת על ידי הכתר.

ומביא עוד מה ראו רבי יוסי ורבי חייא בדרבם, ומה אמר על כך רבי יוסי.

עד דהו אולי - עד שהיו רבי יוסי ורבי חייא הולכים, אשכחו חד בר נש בלקינטא דקוסטא - מצאו אדם בגינה זרועה שאינה שלו, רכיב על סוסיא - והיה רוכב על סוס נקבה, אשמיט ידיו לחד ענפא דאילנא - שמט את ידו לענף אחד של אילן וקצצו. אמר רבי יוסי, האי הוא דכתיב - זהו מה שכתוב (ויקרא כ, ז, יא מד) 'והתקדשתם והייתם קדושים'. אדם מקדש עצמו מלמטה, מקדשין אותו מלמעלה. וכן הוא להיפך כי אם מטמא עצמו מלמטה מטמאים אותו מלמעלה, כי עבירה גוררת עבירה. ואדם זה בתחילה עבר עבירה קטנה לרכוב בגינת חבירו, ומזה נגררה לו עבירה גדולה לעשות היזק גדול לחבירו. הדיא הוא דכתיב - וענין זה שהמקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה, הוא מה שכתוב 'קדושים תהיו כי קדוש אני' על ידי שתהיו קדושים מלמטה יקדשו אותם מלמעלה 'כי קדוש אני ה'.

כיון שהתבאר כי הטהרה נמצאת בתורה, מוסיף עוד רבי חייא כי גם הקדושה נמצאת בתורה.

ומוסיף עוד רבי חייא, ואורייתא קדושה אתקרי - והתורה נקראת 'קדושה', דכתיב (ויקרא יט ב) 'פי קדוש אני ה'', 'אני ה' היינו תפארת ומלכות,

'אני' הוא המלכות בחינת שם אדני', 'ה' הוא התפארת, ודיא אורייתא דהיא שמה קדישא עלאה - וזהו התורה, כי התורה שבכתב היא בחינת תפארת והתורה שבעל פה היא המלכות, נמצא כי התורה היא בבחינת הוי"ה אדני שיעליהם נאמר 'פי קדוש אני ה'', הרי שהתורה בכללות נקראת 'קדושה'.

כיון שהתבאר כי הטהרה והקדושה נמצאים בתורה, יבאר כי בתחילה בא לידי טהרה, ורק לאחר הטהרה בא לידי הקדושה.

ועל דא - וכיון שהטהרה והקדושה נמצאות בתורה, על כן מאן דאשתדל בה, אתדכי ולבתר אתקדש - מי שעוסק בתורה, נטהר תחילה ואחר כך מתקדש. והוא מוכח ממה דכתיב (שם) 'קדושים תהיו כי קדוש אני ה'', כלומר העוסקים בתורה יהיו קדושים 'כי קדוש אני ה'', כי התורה נקראת 'קדושה'. והנה 'קדושים תהיו' לא כתיב, אלא 'קדושים תהיו', והיינו שעל ידי עסק התורה 'תהיו' קדושים ודיא לעתיד לאחר שיקדים דבר אחר, והיא הטהרה הנמצאת בתורה. אמר ליה רבי יוסי לרבי חייא, הכי הוא - אכן כן הוא שהתורה מקדשת, אך הטהרה קודמת לקדושה, ומקרא כתיב (שמות יט ו) 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש', הרי שתחילה תהיה להם הטהרה מן התורה שמצד המלכות שהיא בחינת 'ממלכת כהנים', ואחר כך יתקדשו על ידי כללות התורה להיות 'גוי קדוש', וכתב (שם) 'אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל וגו'', ומשמע כי נצטוו לומר להם דווקא בסדר זה, ומוכח כי תחילה באה הטהרה ואחר כך באה הקדושה.

ומוסיף לבאר בפרטות שורש קדושת התורה.

ומוסיף עוד רבי יוסי, תאנא - שנו, קדושה דאורייתא, קדושה דסליקת על כל קדושים - קדושת התורה היא קדושה העולה על כל מיני

נפשי צמאה
לדעת
כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד"
ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

